

Coğrafya DEFTERİM

Şematik Konu Anlatımı
&
Etkinlik Yaprakları

Karekod
Çözümlü

Akıllı Tahta
Uygulamalı

Yazar
Yusuf KENAN ÖKSÜZ

9. SINIF COĞRAFYA

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Giriş Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

1. Baskı: Markaj Yayınları

2. Baskı: Giriş Yayınları

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Giriş Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Giriş Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyayinlari.com

girisyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: İNSAN VE DOĞA

▶ İNSAN VE DOĞA.....	8
▶ COĞRAFYA VE BÖLÜMLERİ.....	10
▶ DÜNDEN BUGÜNE COĞRAFYA.....	12
▶ DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE SONUÇLARI.....	18
▶ DÜNYA'NIN KENDİ EKSENİ ETRAFINDAKİ HAREKETİ VE SONUÇLARI.....	19
▶ COĞRAFİ KONUM.....	33
▶ TÜRKİYE'NİN KONUMU.....	40
▶ HARİTALAR.....	48
▶ BİLGİLERİN HARİTAYA AKTARILMASI.....	54
▶ YER ŞEKİLLERİNİN HARİTAYA AKTARILMASI.....	55
▶ ATMOSFER VE HAVA OLAYLARI.....	60
▶ HAVA DURUMU VE İKLİM.....	61
▶ SICAKLIK.....	66
▶ BASINÇ VE RÜZGÂRLAR.....	74
▶ NEM VE YAĞIŞ.....	84
▶ YERYÜZÜNDEKİ İKLİM TİPLERİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	92
▶ TÜRKİYE'NİN İKLİMİNİ ETKİLEYEN ETMENLER.....	99
▶ TÜRKİYE'NİN İKLİM ELEMANLARI.....	99
▶ TÜRKİYE'DEKİ İKLİM TİPLERİ.....	104

ÜNİTE 2: BEŞERİ SİSTEMLER

▶ GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YERLEŞMELER.....	112
▶ YERLEŞME TİPLERİ VE DOKULARI.....	116
▶ TÜRKİYE'DE YERLEŞMEYİ ETKİLEYEN ETMENLER.....	122
▶ TÜRKİYE'DE İDARİ BİRİMLER.....	124

ÜNİTE 3: BÖLGELER VE ÜLKELER

▶ BÖLGELERİN AYIRT EDİLMESİNDE KULLANILAN ÖLÇÜTLER.....	130
▶ BÖLGE SINIRLARI.....	137
▶ BÖLGELER VE ÜLKELER.....	137

ÜNİTE 4: ÇEVRE VE TOPLUM

▶ GEREKSİNİMLERİMİZ VE DOĞAL ÇEVRE.....	142
▶ DOĞAL ORTAMDA İNSAN ETKİSİYLE MEYDANA GELEN DEĞİŞİMLER.....	144
▶ CEVAP ANAHTARI.....	147

ÜNİTE

DOĞAL SİSTEMLER

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

- Dünya'nın Şekli ve Sonuçları
- Dünya'nın Kendi Ekseni Etrafındaki Hareketi ve Sonuçları
- Dünya'nın Güneş Etrafındaki Hareketi ve Sonuçları

HARİTA BİLGİSİ

- Haritalar
- Bilgilerin Haritaya Aktarılması
- Yer Şekillerinin Haritaya Aktarılması

İNSAN VE COĞRAFYA

- İnsan ve Doğa
- Coğrafya ve Bölümleri
- Dünden Bugüne Coğrafya

COĞRAFİ KONUM

- Coğrafi Konum
- Türkiye'nin Konumu

İKLİM BİLGİSİ

- Atmosfer ve Hava Olayları
- Hava Durumu ve İklim
- İklim Elemanları (Sıcaklık)
- İklim Elemanları (Basınç ve Rüzgârlar)
- İklim Elemanları (Nem ve Yağış)
- Yeryüzündeki İklim Tipleri ve Bitki Örtüsü
- Türkiye'nin İklimini Etkileyen Etmenler
- Türkiye'deki İklim Elemanları
- Türkiye'deki İklim Tipleri

İNSAN VE COĞRAFYA**İnsan ve Doğa**

Doğal çevre: İnsanların ve diğer canlıların yaşamlarını sürdürdükleri ve karşılıklı etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel ortama denir.

Doğal unsur: Doğal çevrede yer alan ve insan müdahalesi olmadan oluşan her şeydir. Ağaç, toprak, deniz ve göl birer doğal unsurdur.

- ➔ Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsine **doğa** denir.
- ➔ Canlıların yaşadığı bu yaşam alanı; atmosfer (hava küre), hidrosfer (su küre), litosfer (taş küre) ve biyosfer (canlı küre) adı verilen doğal ortamlardan oluşur.
- ➔ İnsanın yeryüzünde gerçekleştirdiği bütün faaliyetleri oluşturan ortam **beşeri ortamdır**.

Atmosfer (Hava Küre): Dünya'yı saran ve hava olaylarının gerçekleştiği gaz kütesidir.

Biyosfer (Canlı Küre): Atmosfer, litosfer ve hidrosferde yaşayan canlılardan oluşur.

Litosfer (Taş Küre): Dünya'nın kabuklaşmış ve katılaşmış dış yüzeyidir. Dağ, vadi, ova ve plato gibi yer şekilleri yer alır.

Hidrosfer (Su Küre): Litosfer üzerinde bulunan deniz, okyanus, akarsu, göl gibi yer üstü ve yer altı sularından oluşur.

Coğrafya ve Bölümleri

- ➔ Coğrafya bilimi, fiziki ve beşeri coğrafya olmak üzere ikiye ayrılır. Doğal çevre, fiziki coğrafya tarafından, insan ve insanın yaptığı etkinlikler ise beşeri coğrafya tarafından incelenmektedir.

COĞRAFYANIN BÖLÜMLERİ**FİZİKİ COĞRAFYA****BEŞERİ COĞRAFYA**

Jeomorfoloji

Yardımcı Bilimleri

➔ Jeoloji
➔ Jeofizik➔ Pedoloji
➔ Petrografi

Klimatoloji

Yardımcı Bilimleri

➔ Meteoroloji ➔ Fizik

Hidroğrafya

Yardımcı Bilimleri

➔ Hidroloji ➔ Limnoloji
➔ Oseonografya ➔ Potamoloji

Biyocoğrafya

Yardımcı Bilimleri

➔ Biyoloji ➔ Zooloji
➔ Tıp ➔ Botanik

Kartoğrafya

Yardımcı Bilimleri

➔ Matematik ➔ İstatistik
➔ Geometri ➔ Fotogrametri

➔ Nüfus Coğrafyası

➔ Yerleşme Coğrafyası

➔ Tarım Coğrafyası

➔ Ulaşım Coğrafyası

➔ Sanayi Coğrafyası

➔ Turizm Coğrafyası

➔ Siyasi Coğrafya

➔ Enerji Coğrafyası

1.

Etkinlik

İnsan ve Doğa

Aşağıda boş bırakılan yerlere doğal ortamların isimlerini yazınız.

Atmosfer

Hidrosfer

Biyosfer

Litosfer

1

.....

Okyanus, deniz, göl ve akarsu gibi suların oluşturduğu ortama denir.

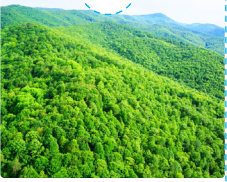
2

.....

Doğal ortam içerisinde kayaç ve tabakalardan oluşan, üzerinde dağ, ova ve plato gibi yer şekillerinin olduğu ortamdır.

3

.....

Doğal ortamda yaşayan canlı alanların tamamına denir.

4

.....

Yer küreyi saran gazlardan oluşan ve hava olaylarının gerçekleştiği ortamdır.

2.

Etkinlik

İnsan ve Doğa

Aşağıda verilen örneklerin coğrafyanın ilkelerinden hangisinin kapsamına girdiğini yazınız. (Not: Aynı ilke birden fazla yere yazılabilir.)

Nedensellik İlkesi

Karşılıklı İlişki İlkesi

Dağılım İlkesi

1 Peru'da yaşanan sel felaketinde yüzlerce kişi hayatını kaybetti.

2 Dünya'da en fazla yağış alan yerlerden biri Muson Ormanlarıdır.

3 Peribacaları Nevşehir ve çevresinde görülür.

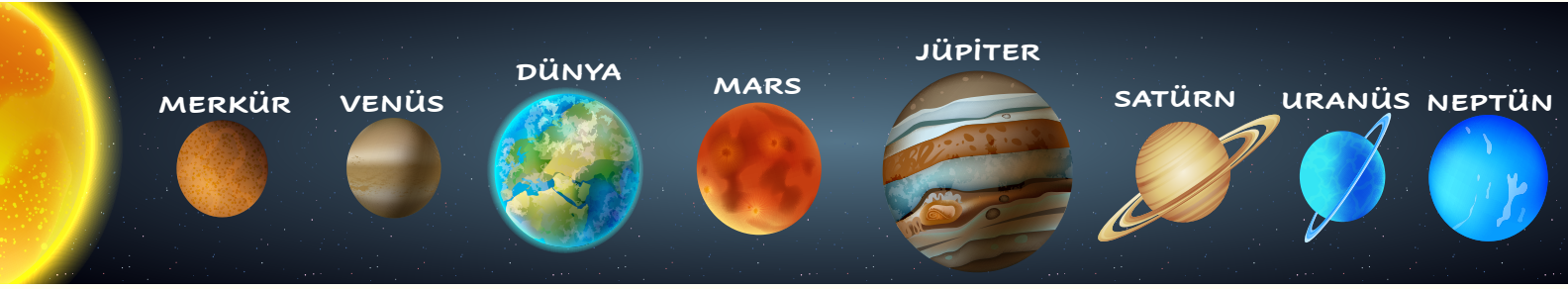
4 Batı Avrupa kıyıları yoğun nüfuslu alanlardır.

5 Çöllerdeki dinamik yüksek basınç kuraklığa neden olmaktadır.

6 Nemin az olduğu yerlerde fiziksel çözülme fazla olur.

7 Ülkemizde sanayi faaliyetleri daha çok büyükşehirde toplanmıştır.

8 Antalya'da karstik yer şekillerinin bulunması kalkerli arazilerin yaygın olmasındandır.

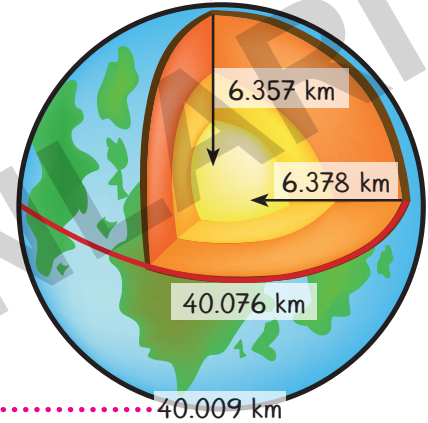

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları

Ekvator Yarıçapı	→	6.378 km
Kutup Yarıçapı	→	6.357 km
Ekvator Çevresi	→	40.076 km
Meridyenel Çevre	→	40.009 km
Basıklık Oranı	→	1/297 km
Yüz Ölçümü	→	510 milyon km ²
Hacmi	→	1,08 milyar km ³
Kütlesi	→	5,9742 x 10 ²⁴ km

Geoit: Dünya'nın kutuplardan basık, Ekvator'dan şişkin kendine has şeklinde denir. Bu şekli almasında çizgisel hız, sıcaklık ve yer çekimi etkili olmuştur.

Yerkürenin geoit olduğunu kanıtlayan maddeler şunlardır:

- Ekvator çevresinin uzunluğu kutuplar çevresinden fazladır.
- Yer çekimi Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe artar.
- Ekvator yarıçapı, kutup yarıçapından uzundur.
- En büyük paralel dairesi Ekvator'dur.

Yerkürenin Şeklinin Genel Sonuçları

- Güneş ışınlarının aldığı yol Ekvator'dan kutuplara gidildikçe uzar. Buna bağlı olarak; sıcaklık, iklim, bitki örtüleri, akarsu rejimleri, denizlerin tuzluluk oranları, gölge boyları ve tarım ürünleri kutuplara doğru gidildikçe değişir.
- Sürekli Termik Basınç merkezleri oluşur.
- Yerden yükseldikçe görüş alanı genişler. Dünya'nın yarısı aydınlıkken diğer yarısı karanlıktır.
- Çizgisel hız, Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır.
- Bütün meridyenler kutup noktasında birleşirler ve meridyenlerin aralarındaki mesafe kutuplara doğru gidildikçe azalır.
- Paralellerin boyları kutuplara doğru kısalmıştır. Meridyenler arası mesafe de kutuplara doğru azalır.

Çizgisel hız: Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki dönüş hızına denir.

Tan vakti: Güneş doğmadan önceki alacakaranlık zamanıdır.

Gurup vakti: Güneş'in ufku altına inmesi sonucu oluşan alacakaranlık aşamasıdır.

Alacakaranlık vakti: Güneş doğmadan önceki ya da battıktan sonraki aydınlık, yarı aydınlık, akşam karanlığı aşamalarıdır.

Açısal hız: Küresel cisimlerin eksenini etrafında birim zamanda katettiği açıya denir.

9.

Etkinlik

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları

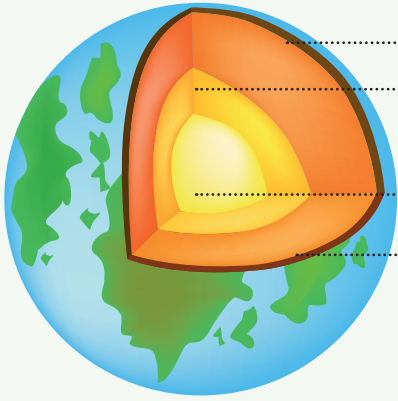
Aşağıda boş bırakılan yerleri doldurunuz.

6.357 km

40.009 km

6.378 km

40.076 km

Kutupların Çevresi

Kutupların Yarıçapı

Ekvator'un Yarıçapı

Ekvator'un Çevresi

Ekvator'un yarıçapı

6.378 km

Kutupların yarıçapı

Ekvator'un çevresi

Kutupların çevresi

10.

Etkinlik

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları

Aşağıda Dünya'nın şeklinin sonuçlarına ait bazı olaylar verilmiştir. Bu olayların oluşum nedenlerini örnekteki gibi karşılıklarına yazınız.

	Olaylar	Geoit Olması / Küresel Olması
1	Ekvator'un uzunluğu tam bir meridyen dairesinin uzunluğundan 67 km daha uzundur.	Geoit olması
2	Güneş ışınlarının yere düşme açısı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe daralır.	
3	Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe ardışık iki meridyen arası uzaklık azalır ve tüm meridyenler kutup noktalarında birleşir.	
4	Ekvator'un yarıçapı kutupların yarıçapından uzundur.	
5	Harita çizimlerinde hatalar meydana gelir.	
6	Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe paralellerin çevre uzunlukları kısalmır.	
7	Kutup noktalarındaki yer çekimi gücü Ekvator'daki bir yere göre daha fazladır.	
8	Ekvator ve kutuplarda termik basınç kuşakları oluşur.	
9	Dünya'nın bir yarısı aydınlıkken diğer yarısı karanlıktır.	
10	Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe gölge boyu uzar.	
11	Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe bitki örtüsü değişir.	

ÜNİTE BEŞERİ SİSTEMLER

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
YERLEŞMELER

YERLEŞME TİPLERİ VE
DOKULARI

TÜRKİYE'DE YERLEŞMEYİ
ETKİLEYEN ETMENLER

TÜRKİYE'DE İDARİ
BİRİMLER

GİRİŞ YAKINLARI

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YERLEŞMELER

Yerleşme: İnsanların yaşamını devam ettirdiği çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunduğu alanlardır. Yerleşme, ihtiyaçtan doğmuştur.

- ➔ İlk insanlar, barınak olarak mağarayı ve ağaç kovuklarını seçmişlerdir.
- ➔ Yaşamlarını avcılık ve toplayıcılıkla sürdürmüşlerdir.
- ➔ Bu hayat tarzı insanların sürekli yer değiştirmesine neden olmuştur.
- ➔ Paleolitik Çağ'da (Yontma Taş) Çin'de Çukutien, ülkemizde Karain (Antalya), Yarımburgaz (İstanbul) mağaraları ilk yerleşmelere örnektir.
- ➔ İnsanlar tarımı öğrenince yerleşik hayata geçmişlerdir. İlk yerleşmelerin tarihi tarımla başlamıştır.
- ➔ Tarımsal üretim ve sürekli yerleşik hayatla birlikte nüfus artış hızı da yükselmiştir. (Neolitik (Cıvalı Taş) Çağ)
- ➔ Dünya'da ilk yerleşmeler Mezopotamya'da, Mısır'da, Çin'de ve Hindistan'da su kenarlarında kurulmuştur. (Nil, İndus, Ganj, Sarırmak, Gökırmak, Fırat, Dicle)
- ➔ İnsanların üretim araçlarını geliştirmesi üretimin artmasına neden olmuştur.
- ➔ İhtiyaçtan fazla üretim ticareti doğurmuştur. Yeni meslek grupları oluşmuştur.
- ➔ Ekonomik etkinliklerin gelişmesi ve farklılaşması, yerleşim birimlerinde de farklılıklara neden olmuştur.
- ➔ Buna bağlı olarak şehirler tarım, ticaret, liman şehirleri ile dini ve idari şehirler gibi adlar almıştır.
- ➔ Yerleşmeye müsait olan alanlara **ökümen**, olmayan yerlere **anökümen** denir.

Yerleşmeyi Sınırlandıran Faktörler

Kutuplar	Yer şekilleri	Yükselti	Çöller
Kutup bölgelerinde sıcaklık yıl boyu 0°C nin altında olduğundan bu durum yerleşmeyi sınırlandıran faktörlerdendir.	Dağlık ve engebeli alanlar yerleşmeyi sınırlandırır. Alpler, Kayalık Dağları ve Himalayalar gibi alanlarda yerleşmeler sınırlıdır.	Yerden yükseldikçe sıcaklık değerlerinin düşmesine bağlı olarak yerleşmeler seyrekleşerek belli bir yükseltiden sonra kaybolur.	Yağışın yetersiz olduğu sıcaklığın çok yüksek olduğu bataklık ve gür ormanlar ulaşım ve tarım açısından elverişsiz olduğu için yerleşim alanı olarak tercih edilmez.

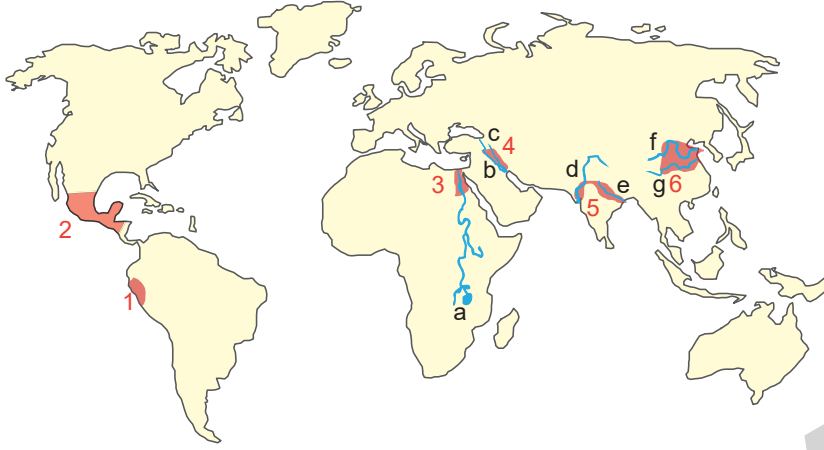

1.

Etkinlik

Geçmişten Günümüze Yerleşmeler

Aşağıda verilen haritaya göre boş bırakılan yerlere ilk medeniyetler ve ilk yerleşmelerin kurulduğu nehirlerin isimlerini yazınız.

İlk Yerleşmelerin Kurulduğu Nehirler

a

b

c

d

e

f

g

Dünya'daki İlk Medeniyetler

1

2

3

4

5

6

2.

Etkinlik

Geçmişten Günümüze Yerleşmeler

Aşağıda yerleşmeyi etkileyen faktörler verilmiştir. Bu faktörlerin hangi gruba dahil olduğunu ilgili yerlere yazınız.

DOĞAL FAKTÖRLER

İklim

Göçler

Su kaynakları

Toprak yapısı

Ulaşım olanakları

Bitki örtüsü

Yer şekilleri

Ekonomik faaliyetler

Teknolojik gelişmeler

Kara ve denizlerin dağılışı

BEŞERİ FAKTÖRLER

ÜNİTE

BÖLGELER VE ÜLKELER

BÖLGE SINIRLARI

BÖLGELERİN AYIRT
EDİLMESİNDE
KULLANILAN ÖLÇÜTLER

BÖLGELER VE ÜLKELER

GİRİŞ YAKINLARI

BÖLGELERİN AYIRT EDİLMESİNDE KULLANILAN ÖLÇÜTLER

➔ Yeryüzü doğal, beşeri ve ekonomik etkinlikler bakımından kendi içerisinde benzerlik gösteren, ortak özellikleri bulunan, ancak çevresine göre farklılıklar gösteren alanlara ayrılmıştır. Bu alanlara **bölge** adı verilir.

BÖLGE TÜRLERİ**Şekilsel Bölgeler****Doğal Şekilsel Bölgeler**

- Yer şekillerine göre bölgeler
- İklim bölgeleri
- Hidrografik bölgeler
- Bitki örtüsü bölgeleri
- Toprak bölgeleri
- Doğal afet bölgeleri

Beşeri Şekilsel Bölgeler

- Nüfus bölgeleri
- Kültür bölgeleri
- Sanayi bölgeleri
- Yerleşme bölgeleri
- Siyasi, askeri ve ekonomik iş birliği bölgeleri
- Tarım bölgeleri
- Karma bölgeler
- Ticaret bölgeleri
- Ulaşım bölgeleri

İşlevsel (Fonksiyonel) Bölgeler

- Mülki idari özelliklerine göre bölgeler
- Yerel yönetim özelliklerine göre bölgeler
- Kamu kurumlarının hizmet özelliklerine göre bölgeler

1. Şekilsel Bölgeler**a. Doğal Şekilsel Bölgeler**

➔ Doğal faktörlerin karşılıklı etkileşimiyle meydana gelip sahip oldukları özellikleri itibarıyla bütünlük sağlayan bölgelere **doğal bölge** denir.

Yer Şekillerine Göre Bölgeler

➔ Yeryüzü şekillerine göre belirlenmiştir. Yer şekillerine göre bölgeler dağlık, ovalık, düzlük bölgeler, plato bölgeleri ve yükselti basamaklarına göre bölgeler şeklinde ayrılabilir.

İklim Tipine Göre Bölgeler

➔ Akdeniz iklimi, Çöl iklimi, Tundra iklimi, Muson iklimi, Okyanusal iklim, Ekvatorial iklim, Kutup iklimi

Bitki Örtüsüne Göre Bölgeler

➔ Bu bölgeler bitki örtüsüne bağlı olarak oluşturulan doğal bölgeleri kapsar. Orman, maki, bozkır, tundra ve savan bu bölgelerdendir.

Hidrografik Özelliklerine Göre Bölgeler

➔ Okyanus, deniz, göl ve akarsu gibi su kaynaklarının dağılışı esas alınarak oluşturulmuş bölgelerdir. Örneğin; Büyük Okyanus (Pasifik) Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, su kaynaklarının dağılışı esas alınarak oluşturulmuş doğal bölgelerdir.

Toprak Tiplerine Göre Bölgeler

➔ Toprak tiplerinin dağılışı esas alınarak oluşturulmuş doğal bölgelerdir. Örneğin; Dünya'da laterit topraklarının görüldüğü bölgeler, Türkiye'de terra rossa toprak tipinin görüldüğü bölgeler toprak tiplerinin esas alındığı doğal bölgelerdir.

Doğal Afet Bölgeleri

➔ Doğal afet türlerinin gerçekleşme alanlarının dağılışı esas alınarak oluşturulan doğal bölgelerdir.

1.

Etkinlik

Bölgelerin Ayırt Edilmesinde Kullanılan Ölçütler

Aşağıdaki cümlelerde boşluklara gelmesi gereken kelimeleri bulunuz. Daha sonra bu kelimeleri başlangıç noktasından itibaren boşluk bırakmadan verilen kutucuklara yerleştiriniz.

1 Y													
2 E	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	
3 R	45											32	
4 Ş	46		72	71	70	69	68	67	66	65		31	
5 E	47		73							64		30	
6 K	48		74							63		29	
7 İ	49		75	76	77	78	79	80		62		28	
8 L	50									61		27	
9 L	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60		26	
10 E												25	
11 R	12 İ	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

1 - 12	Dağlık bölge, ovalık bölge, plato bölgeleri ve karstik bölgelerin yer aldığı bölgelere <i>yer şekilleri</i> ne göre bölgeler denir.
13 - 23	Ağaçlık, çalılık ve otsu bitkilerin oluşturduğu bölgelere ne göre bölgeler denir.
24 - 34	Okyanuslar, denizler, akarsular, göller ve yer altı suları şeklinde sınıflandırılan bölgelere özelliklerine göre bölgeler denir.
35 - 43	Deprem, heyelan gibi olayların yer aldığı bölgelere özelliklerine göre bölgeler denir.
44 - 48	Demir, bakır gibi yer altı kaynaklarının bulunduğu bölgelere özelliklerine göre bölgeler denir.
49 - 54	Hava yolu, demir yolu, kara yolu ve deniz yolu özelliklerine göre bölgeler özelliklerine göre bölgeler içerisinde yer alır.
55 - 62	Meskenlerin tiplerine göre ahşap mesken, taş mesken ve toprak meskenlerin oluşturduğu bölgelere özelliklerine göre bölgeler denir.
63 - 70	Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Doğu Anadolu projelerinin uygulandığı bölgeler özelliklerine göre bölgeler içerisinde yer alır.
71 - 75	Hristiyanlık, İslamiyet, Musevilik gibi dinlere inananların oluşturduğu bölgelere bölgeleri denir.
76 - 80	Sık ve seyrek derecede nüfuslanmış bölgelerin oluşturduğu bölgelere bakımından bölgeler denir.

ÜNİTE ÇEVRE VE TOPLUM

GEREKİSİNİMLERİMİZ VE
DOĞAL ÇEVRE

DOĞAL ORTAMDA İNSAN
ETKİSİYLE MEYDANA
GELEN DEĞİŞİMLER

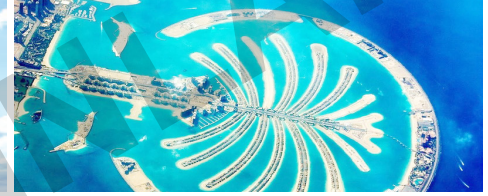
GİRİŞ YAYINLARI

GEREKİNİMLERİMİZ VE DOĞAL ÇEVRE

➔ İnsanlar ve diğer canlıların sürekli etkileşim hâlinde olduğu doğal ve beşeri yaşam alanına çevre denir. Yaşadığı çevreye uyum sağlayan insan aynı zamanda onu ihtiyaçları doğrultusunda değiştirmektedir.

İnsanların Doğayı Kullanma Biçimleri

- ➔ Genellikle insanlar doğal ve beşeri çevre koşullarının uygun olduğu alanlara yerleşmişlerdir.
- ➔ 18. yüzyıldan itibaren yaşanan teknolojik gelişmeler doğa - insan etkileşimine farklı bir boyut kazandırmıştır.
- ➔ İnsanların bir yerden başka bir yere gidebilme ihtiyacı ulaşım ihtiyacını doğurmuştur. İnsanlar ulaşım için yollar, köprüler, tüneller vb. yapmıştır.
- ➔ Marmaray, iki kıtayı İstanbul Boğazı'nın altından geçerek bağlayan tüp geçit hattıdır. Avrasya Tüneli de Asya ve Avrupa yarıklarını deniz altından kara yolu tüneli ile birbirine bağlamaktadır.
- ➔ Dünya'nın en büyük yapay adalarından olan Birleşik Arap Emirliği'nin Basra Körfezi kıyısındaki **Palmye Adası** denizin kum ve taşlarla doldurulmasıyla oluşturulmuştur.

Ordu - Giresun Havalimanı**Osman Gazi Köprüsü - İzmit****Palmye Adaları - Dubai**

➔ Doğal çevre, insanların doğayı bilinçsiz bir şekilde kullanması sonucu bozulmaktadır. Özellikle fosil yakıtların kullanımının artması hava, toprak ve su kirliliğine neden olmaktadır.

Hava Kirliliği**Toprak Kirliliği****Su Kirliliği****Radyoaktif Kirlilik****DOĞAL ORTAMDA İNSAN ETKİSİYLE MEYDANA GELEN DEĞİŞİMLER****İnsanların Atmosfere Etkileri**

- ➔ İnsanların atmosfer üzerindeki etkisi fosil yakıtlarının (kömür, petrol, doğal gaz) kullanımı ile artmıştır.
- ➔ Sanayide, ulaşımda ve meskenlerin ısıtılmasında fosil yakıtların kullanımı günümüzde giderek artmaktadır.
- ➔ Bunun sonucunda atmosferde karbondioksit, karbonmonoksit ve metan gazı gibi ısıyı arttıran gazların miktarı artmıştır. Isının artmasına neden olan bu gazlar atmosferin ve yerin yeterince soğumasını önlemekte, sera etkisine sebep olmaktadır.
- ➔ Sera etkisi binlerce yıl sürmesi gereken iklim değişmelerinin çok kısa bir zamanda gerçekleşmesi riskini ortaya çıkarmaktadır.
- ➔ Küresel iklim değişmesi; çölleşme, kuraklık, ormanların azalması ve buzulların erimesi gibi olaylara neden olabilmektedir. Sera gazının, kül ve toz gibi parçacık maddelerin atmosferde artışı hava kirliliğine de neden olmaktadır.

1.

Etkinlik

Gereksinimlerimiz ve Doğal Çevre

Aşağıda verilen ipuçlarından yola çıkarak bulmacadaki gizli sözcükleri bularak işaretleyiniz. Bulduğunuz sözcüğü bulmacanın üst tarafındaki kutucuğa yazınız.

1.

C	A	S	R	A	T	K	A
İ	P	A	L	M	İ	Y	E
B	İ	H	E	T	Y	O	S
R	E	M	N	L	K	A	Y
A	P	N	L	Y	A	S	E
N	A	İ	Y	E	L	M	R

Basra Körfezi'nin yaklaşık 5 km içine uzanan Dünya'nın en büyük mühendislik projelerinden biri olan ada

İPUCU

2.

M	A	L	İ	K	Y	A	İ
S	H	K	T	A	E	Y	P
H	O	L	L	A	N	D	A
S	B	R	C	İ	E	E	S
T	L	E	N	D	Ü	R	O
U	B	E	F	O	Y	S	N

Kıyıları doldurarak "polder" adı verilen tarım alanlarını oluşturan ülke

İPUCU

3.

K	A	Y	R	A	K	Y	A
A	A	V	A	T	S	A	H
Y	K	R	S	N	C	E	İ
D	M	A	R	İ	T	K	R
A	V	R	A	S	Y	A	Z
L	A	H	L	E	S	A	F

Asya ve Avrupa yakalarını deniz altında bir kara tüneli ile bağlantı yollarını birbirine bağlayan tünel

İPUCU

4.

Y	M	K	E	S	T	A	P
A	A	A	S	N	R	H	E
R	R	M	A	R	B	İ	R
M	A	R	M	A	R	A	Y
İ	M	A	L	Y	U	Ş	O
L	A	T	Y	A	L	T	R

Mevcut banliyö demir yolu hatlarını İstanbul Boğazı altında bir tüp tünelle birleştiren proje

İPUCU

2.

Etkinlik

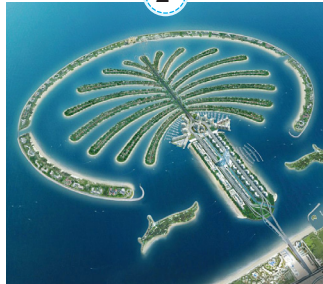
Gereksinimlerimiz ve Doğal Çevre

Aşağıda doğayı kullanma biçimlerine örnek olarak bazı görseller verilmiştir. Bu görsellerin altına görsellerin ait olduğu yerin isimlerini yazınız.

1

2

3

4

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.girisayinlari.com | girisyayinlari@gmail.com

